

Donatella Di Pietrantonio

KREHKÝ VEK

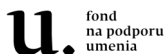
Preklad
Adriana Šulíková

Donatella Di Pietrantonio

Krehký vek

Preklad tejto knihy vo forme štipendia podporil
z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Talianska.

Donatella Di Pietrantonio
L'ETÀ FRAGILE

COPYRIGHT © 2023 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

TRANSLATION © Adriana Šulíková 2026

COPYEDITING Martina Kubealaková

COVER © Arriba!

SLOVAK EDITION © Inaque 2026

ISBN 978-80-8207-318-1

ISBN e-book 978-80-8207-319-8

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom ju rozširovať v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Donatella Di Pietrantonio

Krehký vek

INAQUE

Všetkým, které přežili

Smrt' nie je prirodzená: Nič, čo sa človeku prihodí, nie je prirodzené, pretože jeho prítomnosť kladie svetu otázky.

SIMONE DE BEAUVOIR, *Veľmi ľahká smrť*

Amanda

1.

Ranný neporiadok mi pripomenie, že už nie som sama. Amanda sa vrátila, rozhliadam sa okolo seba a potkýnam sa o jej stopy: na opierke gauča tanier s rozžmoleným chlebom a v pohári zvyšky nápoja. Prikrývka leží pokrčená v rohu vedľa roztvorenej knihy, stále na tej istej strane.

V poslednom období prišla o spánok nebadane, nepočujem ju pohybovať sa po byte. Len občas, keď sa prevraciam na druhý bok, jej oneskorené kroky vibrujú na podlahe mojej izby.

Neviem, kedy sa zobudí. Popíjam kávu, kladiem na stôl sušienky a jedínú šálku, ktorá sa zachovala z jej pubertálnych čias. Cez okno na ňu dopadá slnečný lúč, osvetľuje kravu s chumáčom trávy v papuli.

Prázdnu kanvicu odložím na sporák, akoby som jej chcela povedať: ohrej si mlieko. Môže si doň prilíť zvyšok mokky alebo si ju vôbec nevšimnúť. Môže oceniť moju starostlivosť alebo sa naštváť, že sa k nej správam ako k dieťaťu.

Nechápem jej pracovné cykly, ak sa to tak dá nazvať, jej odchody a príchody domov nedokážem predvídať. Každá otázka mierená týmto smerom ju podráždi. Snažím sa s ňou stretnúť aspoň v čase vyhradenom na jedenie.

Zisťujem, či je v chladničke niečo výživné pre prípad, že vynechá raňajky. Dokonalý tvar vajíčok mi dodáva istotu. Stále je štíhla, dcéra moja.

Pozbieram topánky a papuče rozhádzané po zemi, odpracem veci z gauča. Ak by nás niekto navštívil, hanbila by som sa mu ukázať izbu v takomto stave. Amandin telefón je vypnutý, leží pod prikrývkou.

Môžem odísť. Dnes som u dedka, píšem jej odkaz na papierik. Položím ho vedľa vázy so žltými tulipánmi. Nakreslím jej aj srdce a ihneď ho začmáram.

2.

Môj otec býva na polceste medzi dedinou a horou. Dnes nie je na poli, ráno posedáva na kamennej peci, tvári sa namrzene. V dome zastal čas, prečítať si stránku v novinách ho unavuje a v televízii riešia len klebety.

„Musíme niekam zájsť,“ prihovori sa mi.

Deň je taký priezračný, až nás zraňuje. Nikdy nenosil slnečné okuliare, vždy keď ho zasiahne slnečný lúč, prižmúri oči. Jedna zákruta za druhou, stúpame na starej fiatke Brava, najskôr mi ide vybuchnúť jedno ucho, potom druhé, zvuk motora sa zintenzívňuje. Je zaujatý jazdou, jeho profil nadskočí pri každej diere v asfalte, nos sa zostruje, pery sa sťahujú. Odrazu precitne, spýta sa na Amandu.

„Ešte spala,“ odpoviem a opäť mlčíme.

Pred nami je hora. Nová zeleň sa šplhá do výšky, farbí storočnú bučinu a to, čo pastieri nazývajú hoľou, tam, kde už stromy nerastú a kde sa rozprestiera lúčina. Okrem lúčiny vládne všade zima.

Cesta preňho nadobúda stále dôvernejší ráz, ktovie koľkokrát ňou prešiel pešo, keď bola len výkopom či lesným chodníkom. Mohol by šoférovať so zaviazanými očami, tu a teraz. Pozerá sa cez okienko: narodil sa tam dole, v páse obrobených polí, o dvadsaťpäť rokov neskôr som sa tu narodila aj ja. V tomto údolí prežil mladosť, ja len detstvo. Potom sme sa presťahovali tam, kde žije dodnes. Tu poľoval a občas aj pytliačil.

Už veľmi dlho sme neboli spolu v horách, nedokážem to ani spočítať. Pootvorí okno, zhlboka dýcha. Zabúda na emfyzém pľúc a aortálnu stenózu, do vpadnutých líc sa mu vlieva život. Vzduch, ktorý tu zanechal, mu vždy chýbal.

Prišiel do cieľa, zaparkuje pri krajnici.

Sceriffin stánok tu naďalej stojí, aj bez nej. Spomínam si, ako som si prisadala k stolom medzi výletníkov na rúbanisku, do dymu z ražniči. Ak bolo treba, pomáhala som obsluhovať.

Čerstvo napučené listy bukov sa takmer dotýkali strechy.

„Táto časť lesa stále patrí nám, zapíš si to za uši, napotom,“ upozorňuje ma otec a ukazuje na prírodné dedičstvo jeho rodiny.

Napotom znamená, keď jeho nebude. Môžem predložiť žiadosť na Správu lesa a narúbať drevo na zimu, vysvetľuje mi. Vie, že to neurobím, nikdy v mojom dome nenašiel horieť v kozube.

„Priviedol si ma až sem, aby si mi odovzdal les?“ žartujem.

„Nielen to, čo vidíš.“

Prejde na druhú stranu cesty a pustí sa zarasteným chodníkom. S nevôľou sledujem jeho ubolené kroky, viem, čo sa tam nachádza.

Kempingový pútač som si takto nepamätala, prišiel o pár písmen a odvisnuté M sa zmenilo na W. Výhonok ostružiny sa vinie okolo brány uzatvorenej visiacou zámkou, netušila som, že má kľúč. Zaprie sa do bráničky, vyvýšený terén prerazí zhrdzaveným kovom, vykročí smerom k niekoľkým murovaným stavbám, spusteným, opusteným. Pod strieškou rad umývadiel pre hostí, niektoré sú zničené, rozbité rovnako ako dvere na toaletách. Pristavíme sa pri pozdĺžnej strane bazéna, on je neustále o pár krokov vpred. Dno plné odpadkov a polámaných konárov, rastie tam stromček, neistý, pomýlený. O trochu ďalej nedokážeme rozpoznať priestranstvo stanového mestečka, vegetácia ho pohltila.

„Tak už mi povieš, prečo sme tu? Kto ti dal kľúč?“

„Chcel som ti ukázať, ako to tu schádzalo.“

Myknem plec om, fajn, videla som, takže môžeme ísť. Mňa toto miesto nezaujíma.

„Aj toto bude tvoje, potom,“ povie mi.

V mojom vnútri sa spúšťa alarm, zo žalúdka stúpa až k hrdlu, sťahuje ho.

„To nie je možné. Pozemok si predsa predal.“

Dlho sa o to pokúšal, ale nepodarilo sa mu to, priznáva.

Za zvukov vtáčieho chorálu na chvíľu onemiem. Prerušovaný sólový výstup kukučky.

„Po tom, čo sa stalo, ho už nikto nechcel ani zadarmo,“
takmer sa ospravedlňuje.

„Ani ja ho nechcem, toto miesto naháňa strach.“

Zvýšila som hlas, ozvena vracia posledné slabiky. Musí byť
moje, som jeho jediná dedička.

„Niektorý deň zjádeme k notárovi podpísať darovaciu zmlu-
vu.“

Takto sa prejavuje otcova moc nado mnou, urobí rozhodnu-
tie, ktoré nemôžem zmeniť.

„Nepodpíšem ju, mám svoje starosti.“

Obrátim sa mu chrbtom a poberiem sa k autu. Nepočujem
viac ľúbostnú poéziu prichádzajúcu z lesa. Aprílové znovuzro-
denie sa ma netýka.

3.

Miláno alebo nič. V poslednom ročníku školy o svojej budúcnosti inak nehovorila. Nič znamenalo dedinu, zostať. Miláno mesto, kde sa naplno začne jej skutočný život.

Celé leto sa pripravovala, počas siesty som ju nachádzala na posteli s ceruzkou zastoknutou do vypnutých vlasov, druhou vypĺňala testy. Z domu vychádzala len zriedkavo a namosúrene: tí, čo jej posielali správy alebo volali, patrili z jej pohľadu do minulosti.

Moje rady vôbec nepočúvala: Rím je príliš blízko, Bologna má vidiecky charakter.

„A prečo tam idú tvoji spolužiaci?“

„Chýba im odvaha, neprekročia bezpečnú zónu.“

V obchodnom centre sme vybrali veľký a malý kufor. Chcela ich mať pevné, hoci sa vráti len na Vianoce a Veľkú noc, oznámila mi.

„Niekedy ma prídeš pozrieť, urobí ti to dobre,“ odpovedala na tiché výčitky v mojom pohľade.

V septembri s ňou otec išiel na prijímacie skúšky na Statale. Pred vstupom do miestnosti mi Amanda zavolala. V jej hlase sa miešali obavy s odhodlaním, ktoré som u nej dobre poznala. Po návrate mala v očiach žiaru veľkomesta.

„Vyzerá to tam ako v Európe,“ nadchýnala sa.

Navečerali sa vo štvrti Navigli. Z tých pár slov sa zdalo, že boli na výlete. Po dvoch dňoch strávených s otcom jasala.

„Naozajstný rezeň nevyzerá tak, ako ho pripravuješ ty,“ súcitne mi položila ruku na plece.

Keď mu oznámila, že ju prijali, dedko jej otvoril účet v banke a vložil naň tisíc eur. „Z každej penzie ti pošlem päťdesiatku alebo stovku,“ sľúbil jej.

Zdalo sa mu neuveriteľné, že si ich môže vybrať na takú diaľku. Jej študijný program znie tajuplne: medzinárodné vzťahy a európske inštitúcie. Ale počul ju komentovať televízne správy a v jej hlase bolo cítiť vzdor.

Môj otec bol na jedinú vnučku hrdý, medzi štyristo uchádzačmi skončila tridsiata druhá. Spočiatku sa ťažko zmieroval s farbami novorodeniatka, ryšavý odtieň vlasov nepatril k našej rodine.

Aj ja som bola hrdá na dosiahnutý počet bodov v prijímacom konaní. Tichú túžbu, že ním neprejde, som nahlas nevyslovila. Maličký had ukrytý hlboko v nore ju chcel mať stále pri sebe.

Kúpila som jej nové obliečky, osušky a pyžamá, všetko, čo potrebuje a na čo zvyčajne dievčatá nemyslia. Za pár dní som ju naučila používať práčku, tmavú bielizeň vyvešať do tieňa. Objaví kúsok sveta, to, čo mne nebolo dopriate.

Odprevadila som ju na vlak, kufre vážili tonu.

„Nemohli sme aspoň obliečky kúpiť v Miláne?“ sťažovala sa.

Tie však boli na rozdiel od zaváranín s hotovými omáčkami ľahučké. Vystačia jej na niekoľko mesiacov, sterilizovala som ich pre ňu. Len takto som nadobudla pocit, že bezo mňa dokáže prežiť.

Výťah bol pokazený. Na pochmúrnom schodisku obytného domu sme sa obe zapotili. Otvorilo nám dievča, Amandu ošacovalo pohľadom a ukázalo na izbu.

„Potom sa zastav podpísať zmluvu,“ pripomenula jej.

Ďalšie sa neukázali. Izba s podradným nábytkom, v rohoch chumáče prachu. Amandu to zjavne nevyrušilo. Zdržala ma len chvíľu, kým som jej pomohla vyložiť niekoľko vecí do skrine.

„Ešte si odskočím,“ povedala som jej skôr, než som si zavolala taxík a rozlúčila sa.

Sedela som na záchodovej mise, zadubené dlaždice na podlahe. Neboli špinavé, len staré. Nad vaňou visel plastový záves so sloníkmi, rozpis upratovania na dverách. Otáznik čakal, kým ho nahradí Amandino meno.

Taxiblu ma odvezie na stanicu. Silno som si ju k sebe pritísila. „Zavolaj, keď budeš doma,“ povedala mi Amanda a vyslobodila sa z môjho objatia.

Prvý raz to žiadala ona odo mňa.

4.

Po roku a pol moja dcéra nastúpila do jedného z posledných vlakov. Potom už neexistovala žiadna možnosť opustiť Miláno či iné talianske mesto. V živých vstupoch som sledovala davy hrnúce sa k pohyblivým schodom, tlačiace sa na nástupištiach. V nich som ju hľadala, záblesk ryšavých vlasov v tlačnici. Medzitým mi telefonovala. Možno sa mi podarí nastúpiť. Predstavovala som si, ako sa jej útla postava prediera davom s kufrom v ruke. Všetci sa vracali na juh.

Pricestovala večer o desiatej s dvojhodinovým meškaním. Donekonečna vykladala batožinu, nejaký chlapec jej ju podával z vagóna. Pred odchodom vlaku si vyšiel zapáliť.

Inštinktívne som sa k nej priblížila, gestom ruky ma zastavila. Mohlo by to byť nebezpečné, upozornila ma.

V aute si zapla rádio a zaborila sa do sedadla, hlava jej hompálala, akoby spala. Je priveľmi unavená, aby mohla rozprávať, zmôže sa len na nevyhnutné.

„Prečo si so sebou trepala toľkú ťarchu?“ spýtala som sa jej. „O pár týždňov bude po všetkom, univerzity sa otvoria.“

„Čo ty o tom vieš? Nedokážeš to predvídať.“

Nezúčastnene sledovala vstupnú bránu do dediny so žehnajúcim svätcom vo výklenku.

Doma som zapla rúru, aby som jej zohriala cestoviny, ona ju vyplala.

„Zjem si to zajtra.“

Do izby vošla s batohom, zvyšok zostal v obývačke. Za dverami som nepočula žiadne zvuky.

Neskôr som otvorila kufre, boli v nich farebné obliečky, ktoré som jej kúpila naposledy. S bavlnenou látkou medzi prstami sa ma zmocnila predtucha, že tento návrat v sebe nesie niečo temné a nezvratné.

Ráno som ju nechala spať. Po strastiplnej ceste sa musí spaľovať. Nič však nejedla. Predošlý deň si pred nástupom do vlaku nemohla kúpiť ani bagetu. Reštauračný vozeň zrušili.

Začala som počítat hodiny, ako keď bola malá a nebudila sa v čase určenom na dojčenie. Potom sa jej zmocnil vlčí hlad, ostrými ďasnami mi hrýzla bradavky.

Vychovávať Amandu bolelo. Nerozumela som jej, nechápala som, čo odo mňa chce. Bála som sa s ňou zostať osamote. V noci si ju manžel položil na plece a prechádzal sa s ňou po byte. Zatvoril za sebou dvere, aby som si mohla oddýchnuť.

V čakárni u detského lekára iné matky rozpoznali príčinu pri prvom zamrŇčaní. Moja dcéra plakala a ja som netušila prečo. Mala som naliate prsníky, ona sa aj tak z ničoho nič odtiahla a spustila rev. Žeby to mlieko nebolo dobré? uvažovala som. Vystrekla som si trochu na prst a olízala ho. Možno malý jazýček cíti horkosť v tom, čo je pre mňa sladké. Pamätám si, ako som ňou zatriasla, len aby prestala ziapať, nie však prisilno.

Odvtedy ubehlo dvadsať rokov, a keďže Amanda nevstávala, zmocnil sa ma nový nepokoj. Jedenásť, dvanásť. Ktohovie, možno si v Miláne zamenila deň s nocou, ako keď bola novorodeniatko. Pobehovala som po byte a lomozila, búchala hrncami, presúvala nábytok. Všimla si to akurát Rubina.

Započula ma z balkóna pod nami: poď dolu, kývla na mňa. Sadla si na ležadlo, okraj sukne nad kolenami, vysúkané rukávy. A tak som sa aj ja vydala napospas marcovému slnku.

„Vrátila sa ti Amanda, vyvešala si jej bielizeň.“

Spýtala sa ma, ako sa jej darí, a ja som nevedela. Unavená, zaznela moja odpoveď. „Chvíľu sa bude učiť z domu.“

Prikývla s privretými očami. Knihy som však v batožine nenašla.

„Čaká nás povinný oddych, všetkých nás to odstaví,“ uvažovala Rubina a vystavovala biele časti ruky slnku.

Mrzelo ju, že nám prerušili nácviky zboru.

„Naposledy sme sa pri cigánskych pesničkách trochu odviazali.“ Zanátila úvodnú melódiu.

Nemala som chuť rozprávať, čakala som len, kým sa dcéra zobudí. Z času na čas som poškuľovala po hodinkách. „Idem hore,“ ozvala som sa o pol druhej.

V byte som takmer nič nevidela, slnečnú žiaru som mala

stále v očiach. Zaklopala som na dvere, vošla dnu. Ona pod perinou, vankúšom si zakrývala hlavu.

Poodhalila som jej tvár, na okamih sa na mňa pozrela, akoby ma nespoznávala.

„Som v karanténe, nepribližuj sa,“ zamrmlala. „Najem sa v izbe.“

„Sadneme si každá na opačný koniec stola, je dosť dlhý.“ Zachmúrene sa posadila. Vyvetrala som jej, kým si v kuchyni chystala *gnocchi*. Dojedla, vrátila sa do izby a zatvorila sa.

Tú noc, bolo už takmer nadržanom, som sa prebrala na nepatrný pohyb na opačnej strane postele. Amanda sa schúlila do kľbôčka, chrbtom ku mne. Ani neviem, ako dlho som zostala bez pohnutia, v nemom úžase. Potom sa rozplakala. Potichu, len sa chvela a potaľhovala nosom. Ovinula som sa okolo nej najviac, ako sa dalo, jemne som ju objala. „Na nič sa ma nepýtaj,“ povedala mi.

Bolo to posledný raz, čo som sa dokázala k dcére takto priblížiť. Stalo sa to viac ako pred rokom.

5.

Tie týždne Amanda prespala. Ona cez deň, ja v noci, sova a škovránok. Spoločné priestory sme obývali na etapy, občas sme do seba narazili.

Okolo poludnia ma pochytila mánia zobudiť ju za každú cenu. Donekonečna som vysávala pred jej izbou, akoby sa práve tam sústredil všetok prach. Vedela som, že je to zbytočné, ale možno neprimeraný hluk jej v sne napovie, že za viečkami, za dverami izby svitá jar.

„Musíš vstať a hotovo,“ nakričala som raz na ňu.

Na okamih vystrčila kúsok hlavy. Venovala mi len zakalený pohľad.

„A čo potom?“

Navrhla som jej celý zoznam: naješ sa, budeš sa učiť, poprechádzaš sa po štvrti alebo si pôjdeš zacvičiť.

Odpovedala mi bod po bode. „Nie som hladná. Nemám učebnice. Cvičiť potrebuješ ty, si v prechode.“

Vo vzduchu zostal kyslastý závan jej večne zatvorených úst. Schmatla som lem prikrývky, jediným trhnutím som ju z nej stiahla, odhalila som jej telo schúlené do kľbka v pyžame s čerešničkami v pároch.

Vystrelila z postele, silno ma odstrčila. Zadržala ma skriňa. Usilovala som sa nespadnúť.

„Už to viac neskúšaj,“ vyrútila som sa na ňu a spotenými dlaniami som sa pridžala skrine.

Posadila sa na posteľ. Pod lampičkou, ktorú si nechávala rozsvietenú po celú noc, ležal chumáč vlasov, vyblednuté odtiene ryšavej.

„Umy sa, smrdíš.“

Nezareagovala. Chvíľu sme vyčkávali, ja som stála oproti nej. Hnev pomaly ustupoval, spolu s ním aj červen z líc. Strážili sme si hranicu, za ktorou by sa z nás mohli stať nepriateľky.

Niekde pod posteľou jej vyzváňal telefón. Už dávno pred-

tým som ho počula. Moja nevyslovená otázka: prečo nedvíhaš? Zvonenia sa kopili, jedno na druhé, potom prišla správa.

„Máš tam stále raňajky, a obed tiež,“ povedala som jej. Boli tri hodiny popoludní.

Neskôr som počula tieť vodu v kúpeľni a úľava, ktorú som pocítila, pripomínala šťastie. Tak predsa čo-to počuje. Existovala teda škára, cez ktorú môj hlas dokáže preniknúť.

Okno v izbe som otvorila dokorán, čerstvý vzduch sa valil na neporiadok. Natiahla som ruku pod posteľ, obávala som sa nečakaného prekvapenia. Istý Lorenzo volal viackrát a otec tiež. Telefón som vrátila na miesto.

Tečúca voda v kúpeľni a hučiaci fén ma upokojili. Kam som sa to dopracovala: matka jasá, že sa jej dcéra poumývala. Vyšla vyvoňaná, nadýchané vlasy jej padali na prsia, oči zelenšie než inokedy, vynímali sa v nich orieškové škvrnky. Tentokrát sa nezavrela v izbe, ale vyparila sa.

Poslala som správu jej otcovi s pripomenutím, že sa dlho neozval.

„Čo sa deje?“ vyzvedal.

Vylakal sa, už týždeň sa s ňou nevedel telefonicky spojiť.

„Ak len na tom záleží, nerozpráva sa ani so mnou,“ odpovedala som mu. „A s nikým iným.“

„A čo robí doma?“

„Nič.“

„A nedokážeš ju nejako rozhybať?“

Nedokázala som to, nie, ani teraz to nedokážem. Môže prísť a vyskúšať si to, ak si tak verí. Pri tej príležitosti by som mu položila niekoľko otázok, na ktoré už zabudol. A možno by si aj zobral svetre, ktoré po ňom zostali v skrini. Stále sú tam. Občas ich vytiahnem von, lebo sa obávam molí. Vystriem ich v protisvetle a skontrolujem, či nenájdem diery. Nie, vlna je kvalitná. Poskladám ich a vložím späť, urobím dva komínčeky.

„Nemôžem sa odtiaľto pohnúť,“ bráni sa Dario.

V tom prípade ti nemám ako pomôcť.

Otec sa na mňa hnevá, že som stále nepožiadala o rozvod. Ani ty, ani ten podliak, brble si. Má pravdu, spája nás nedbalosť a iné neresti, o ktorých ani netušíme.

A, samozrejme, Amanda.

Hovoriť o ňom ma privádza do rozpakov. Slovo manžel mi kriví ústa, bývalým manželom stále nie je, otec mojej dcéry, sama neviem.

Potom som si Amandu všimla z balkóna. Rubina jej jednou rukou prečesávala vlasy, druhou ju strihala. Boli na slnku, v záhrade. Len kúsok, krotila ju Amanda, palcom a ukazovákom naznačovala centimetre. Len rozstrapkané končeky.